

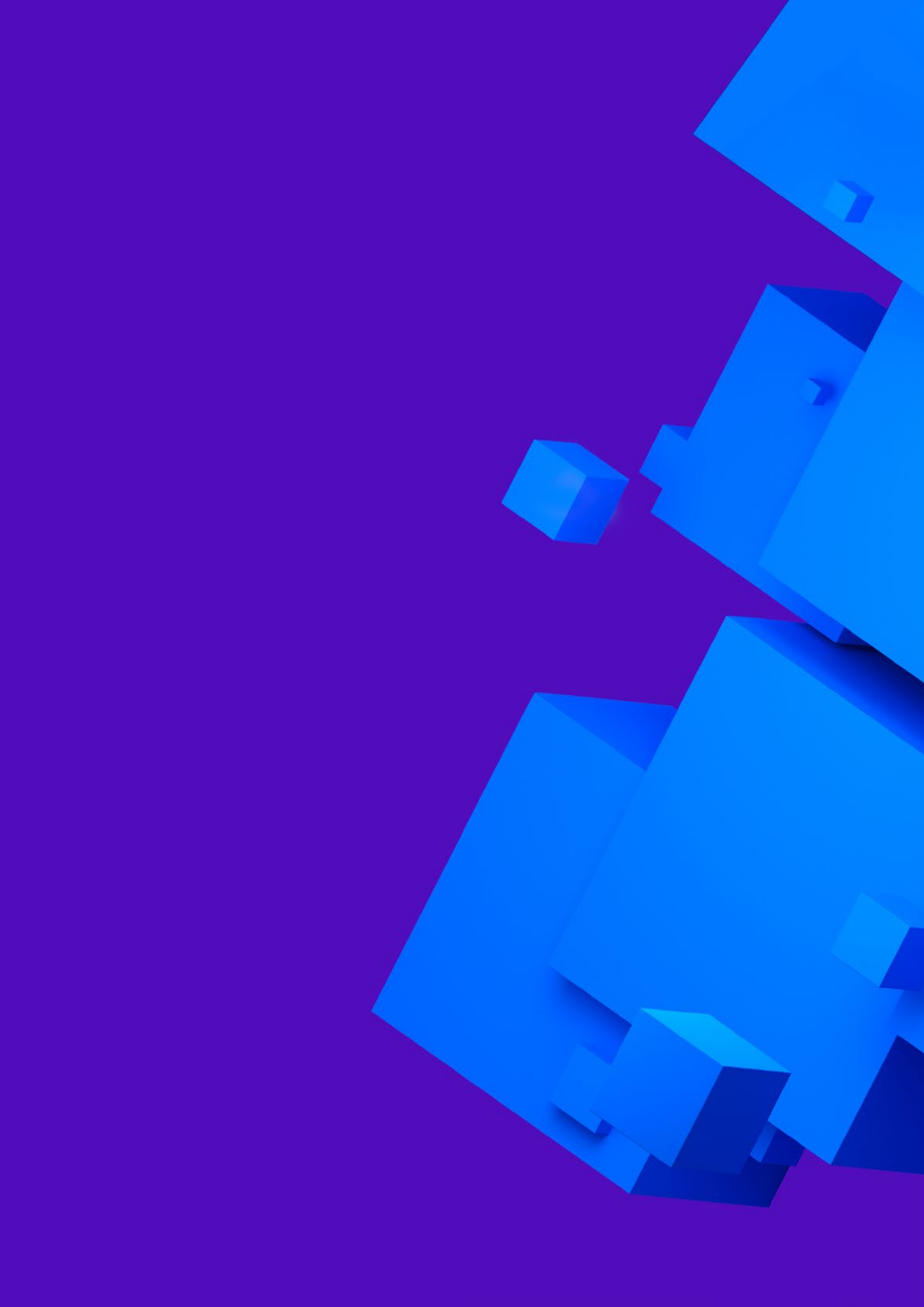

שוק הביטוח בישראל

ניתוח תוצאות Solvency II

ליום 31 בדצמבר 2023

יוני 2024

ניתוח תוצאות II Solvency

ליום 31 בדצמבר 2023

לקוחות וידידים נכבדים,

מלחמת חברות ברזל נמשכת כשמונה חודשים. לאחרונה התפתחה הסלמה ביטחונית משמעותית גם בגבול הצפון אל מול ארגון הטרור חיזבאללה, וכן התקפת טילים חסרת תקדים של אירן על ישראל. אנו נושאים תפילה לחזרתם של החטופים הביתה בשלום ובמהרה וכן של כל חיילי צה"ל וכוחות הביטחון.

עד ליום 31 במאי 2024 פרסמו חברות הביטוח את תוצאות דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2023. על אף מלחמת חברות ברזל והמצב המאקרו כלכלי, בשוק בכללותו וכן במרבית חברות הביטוח חל שיפור ביחס כושר הפירעון ללא הוראות מעבר והוא השתפר בכ-6 אחוזים לעומת שנה קודמת, בעיקר עקב עליית הריבית. מנגד, עליית הריבית הביאה לקיטון בסכום הפריסה, כך שבשוק בכללותו היחס כולל הוראות מעבר ירד בכ-9 אחוזים.

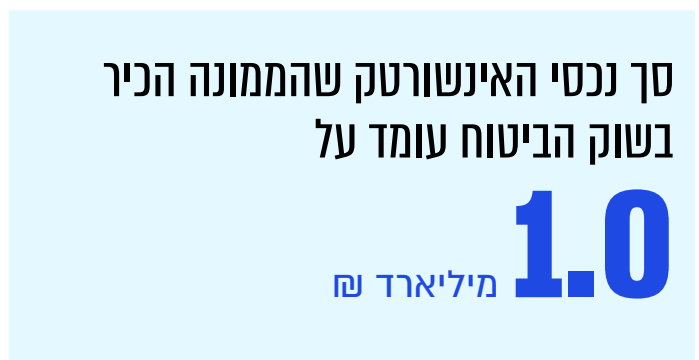
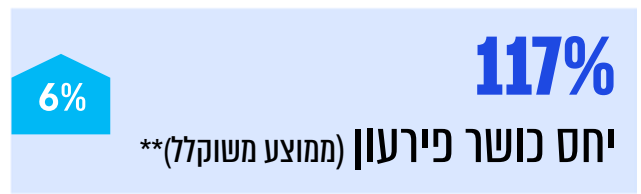
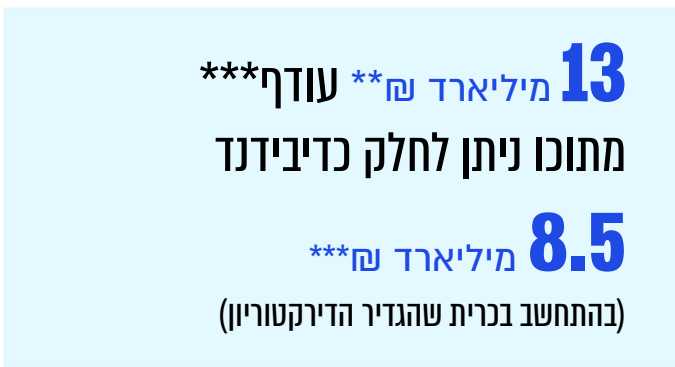
פרסום זה מתמקד בהשוואה ענפית וניתוח התוצאות השונות. השתדלנו להביא את הנתונים כהווייתם, מתוך דוחות יחס כושר הפירעון של החברות. עיבדנו את הנתונים במספר מימדים על מנת שכל אחד מהקוראים יוכל להתמקד וליהנות מהזווית המתאימה לו.

נציין כי החל מהדוחות הכספיים ליום 1 לינואר 2025 יכנס לתוקף תקן IFRS 17 אשר עשוי להשליך על תוצאות יחס כושר פירעון אולם השפעתו בשלב זה על היחס טרם ידועה.

שותפי ומנהלי KPMG סומך חייקין בתחומי הביטוח וניהול הסיכונים, ישמחו לעמוד לרשותכם בכל שאלה או דיון בנושא.

בכבוד רב,
KPMG סומך חייקין

תמונת מצב ההון בישראל לשנת 2023*

הרכב ההון הנדרש בענף הביטוח (לפני פיזור)

מרכיב הסיכון	%
סיכון חיתום בביטוח בריאות	31%
סיכון חיתום בביטוח חיים	22%
סיכון שוק	32%
סיכון חיתום בביטוח כללי	12%
סיכון צד נגדי	3%

חשיפות משפטיות ורפורמות רגולטוריות שלא ניתן להעריך אינן מקבלות ביטוי מלא בהון הכלכלי

הערה: החיצים מייצגים עלייה או ירידה לעומת דצמבר 2022

* ראו שקף 7 לפירוט החברות
** לפני הוראות מעבר וכולל הנפקות הון לאחר תאריך המאזן
*** סכומים חיוביים בלבד

השינויים המשמעותיים בדוחות דצמבר 2023

שינויים בשוק

עליית האינפלציה – עליית המדד הגדילה את ההתחייבויות וכן השפיעה באופן שלילי על עודפי ההון בעיקר בשל העלייה בדרישות ההון ומרווח הסיכון.

עליית הריבית – במהלך שנת 2023 חלה עלייה מהותית בעקום הריבית חסרת הסיכון, אשר השפיעה בנטו לחיוב על עודף ההון ועל יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברות.

שינוי בהתאמה הסימטרית – ההתאמה הסימטרית משפיעה על גובה תרחיש מניות ומתעדכנת מידי שנה לפי מצב השווקים אשר הניבו תשואות חיוביות במהלך שנת 2023. מקדם ההתאמה הסימטרית לדצמבר 2023 עמד על מינוס 3.22% כך שהתרחיש עמד על 35.78%-1 ו-45.78% למניות סוג 1 וסוג 2 בהתאמה, לעומת מקדם ההתאמה לדצמבר 2022 שעמד על מינוס 1.76% כך שהתרחיש עמד על 37.24%-1 ו-47.24% למניות סוג 1 וסוג 2 בהתאמה.

תשואות בשוק ההון – בנטרול הריבית והמדד, במרבית החברות בתיקי הנוסטרו ובתיקים תלויי תשואה היו תשואות חיוביות אשר תרמו בנטו לעליה בהון של החברות.

שינויים בסיכוני שוק

באופן כללי סיכוני השוק גדלו במרבית חברות הביטוח השנה. העליה בדרישת הון לסיכוני שוק נובעת מכך שבמרבית החברות הייתה עליה בחשיפה לנכסים הוניים בתיק ההשקעות העצמיות ובתיקי המשתתפות ברווחים, בין היתר, כתוצאה מעליה בצבירות, ובחלק מהחברות אף כתוצאה מהגדלת החשיפה למניות.

כמו כן, סיבה נוספת לגידול בסיכוני השוק עם הוראות מעבר הינה כי התאמת תרחיש מניות בתקופת הפריסה הסתיימה והגיעה לשיעורה המלא בשנת 2023.

השינויים המשמעותיים בדוחות דצמבר 2023

שינויים אחרים

התכלות סיכונים – התכלות הסיכונים הנובעים מפעילות ביטוח שנמכרה בעבר הובילה לגידול בהון הכלכלי ולקיטון בדרישות ההון ובמרווח הסיכון RM ובסך הכל להשפעה חיובית על עודף ההון ועל יחס כושר הפירעון של החברות.

חישוב מחדש של סכום הניכוי – מספר חברות ביטוח שבחרו בהוראות המעבר עד לשנת 2023, חישוב מחדש השנה את סכום הניכוי בתקופת הפריסה, בין היתר, לאור השפעת עליית הריבית על תיקי החברות. באופן כללי החישוב מחדש גרם לקיטון של סכום הניכוי.

התכלות פריסת דרישות ההון – החברות שבחרו בהוראות המעבר עד לשנת 2024, עברו למדרגה של 95% בדצמבר 2023 וצפויות לעבור למדרגה של 100% בדצמבר 2024.

עסקים חדשים – עסקים חדשים שנמכרו בתקופת הדוח השפיעו במרבית החברות באופן חיובי על עודף ההון ויחס כושר הפירעון.

פעולות הוניות – כבכל תקופה, חלק מהחברות חילקו דיבידנדים וחלק מהחברות גייסו הון משני.

עסקת LPT – אחד הכלים המקובלים להקלה בדרישות ההון, הנפוצים במיוחד בביטוח כללי, הינו בדרך של עסקת LPT (Loss Portfolio Transfer), המעבירה את הסיכון בהתפתחות לרעה של ההתחייבויות למבטח המשנה. בחודש יוני 2023 חתמו שתי חברות ביטוח אחיות על עסקת LPT אשר תרמה לשיפור משמעותי ביחס כושר הפירעון של החברה המוסרת. יצוין כי החברה הקולטת דיווחה על גידול בסיכון צד נגדי עקב העסקה.

עדכון מחקרים אקטואריים – במרבית החברות בעלות תיקי חיים ובריאות בוצעו בתקופת הדוח מחקרי ביטולים בתיק ביטוחי המנהלים לאחר 2004 ומחקרי תחלואה, אשר גרמו במצטבר לירידה בעודף ההון וביחס כושר הפירעון הכלכלי.

כמו כן, סטיות בפועל מההנחות הדמוגרפיות תרמו שלילית לעודפי ההון.

השינויים המשמעותיים בדוחות דצמבר 2023

שינויים לאחר תקופת הדוח

מע"מ, מס שכר ומס רווח – לאחר תאריך הדיווח, בחודש מרס 2024 אושר במליאת הכנסת תיקון לצו מס ערך מוסף אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025 שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק, וזאת לצד עליית המע"מ. ההשפעות משינוי המס צפויות להשפיע לרעה באופן לא מהותי על יחס כושר הפירעון של החברות.

מלחמת "חרבות ברזל" – ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון הטרור חמאס במתקפת פתע על מדינת ישראל שכללה ירי טילים וחדירת אלפי מחבלים מרצועת עזה לישראל. בעקבות המתקפה הנפשעת הכריזה ממשלת ישראל על מלחמת "חרבות ברזל" ("המלחמה"), בוצע גיוס מילואים נרחב והחלה מתקפה על ארגון החמאס הפועל מרצועת עזה. במקביל, התפתחה הסלמה ביטחונית משמעותית גם בגבול הצפון אל מול ארגון הטרור חיזבאללה, וכן הסלמה ביטחונית כתוצאה מפעילות החות'ים בתימן וניסיונותיהם החוזרים ונשנים לפגוע בבטיחות נתיבי השיט בים האדום.

צעדים אלה כמו גם גיוס המילואים הנרחב, פינוי מאות אלפי תושבים מאיזור עוטף עזה והדרום ומיישובי גבול הצפון, הביאו לצמצום הפעילות במשק ולירידה בפעילות הכלכלית, וכן לתנודתיות רבה בשווקים הפיננסיים ובשער החליפין של השקל אל מול מטבעות זרים ולעליה בריבית, כתוצאה מעליה ברמות הסיכון וחוסר הוודאות.

החברות חשופות מתוקף פעילותן לירידות בשווקים הפיננסיים, להאטה בפעילות העסקית וכן לסיכונים אחרים הנובעים מהמלחמה.

תקן IFRS 17

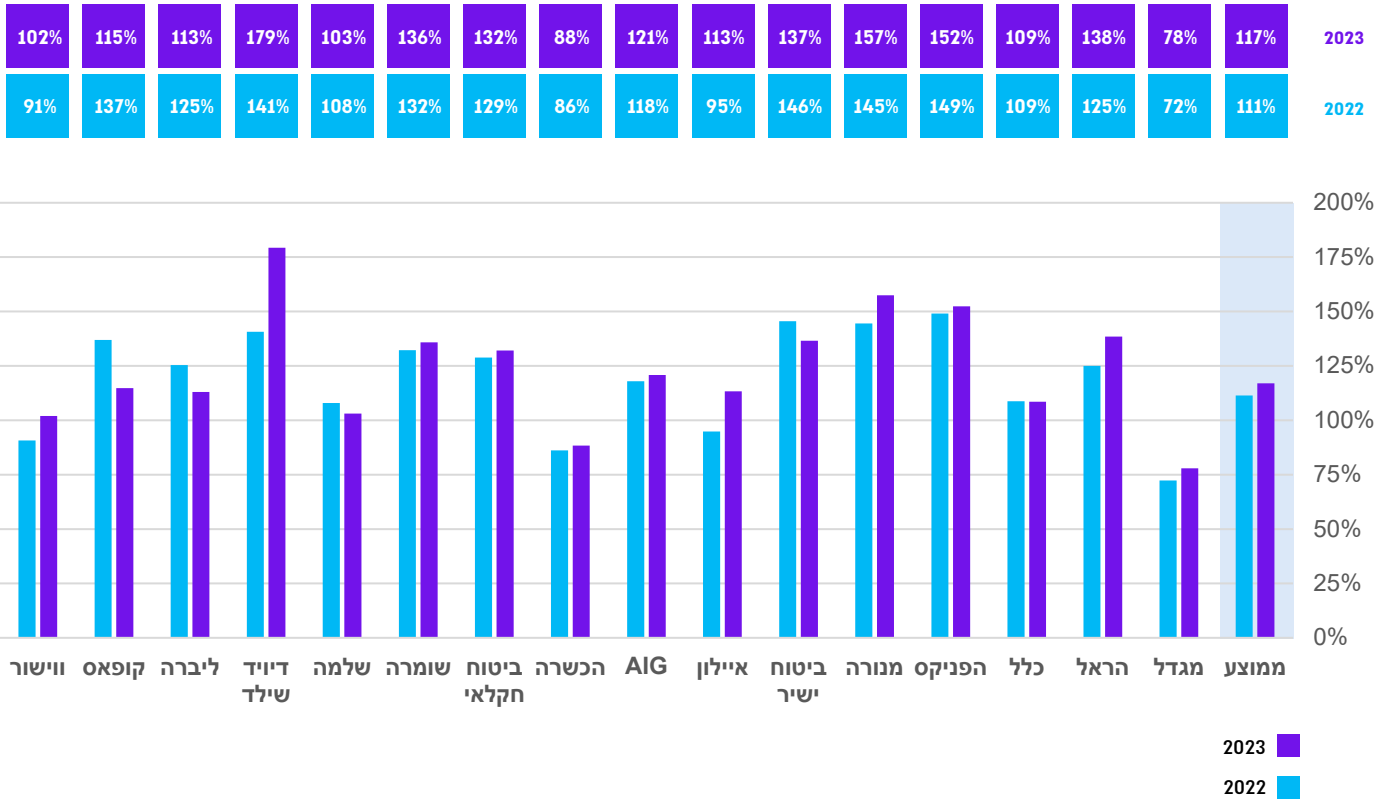
מלבד שינויים רגולטוריים שהשפעתם טרם הובהרה (בעיקר הרפורמה בתחום הבריאות), נציין כי חוסר וודאות משמעותי נוסף הינו תקן IFRS 17 שצפוי להיכנס החל מהדוחות הכספיים ליום 1 בינואר 2025.

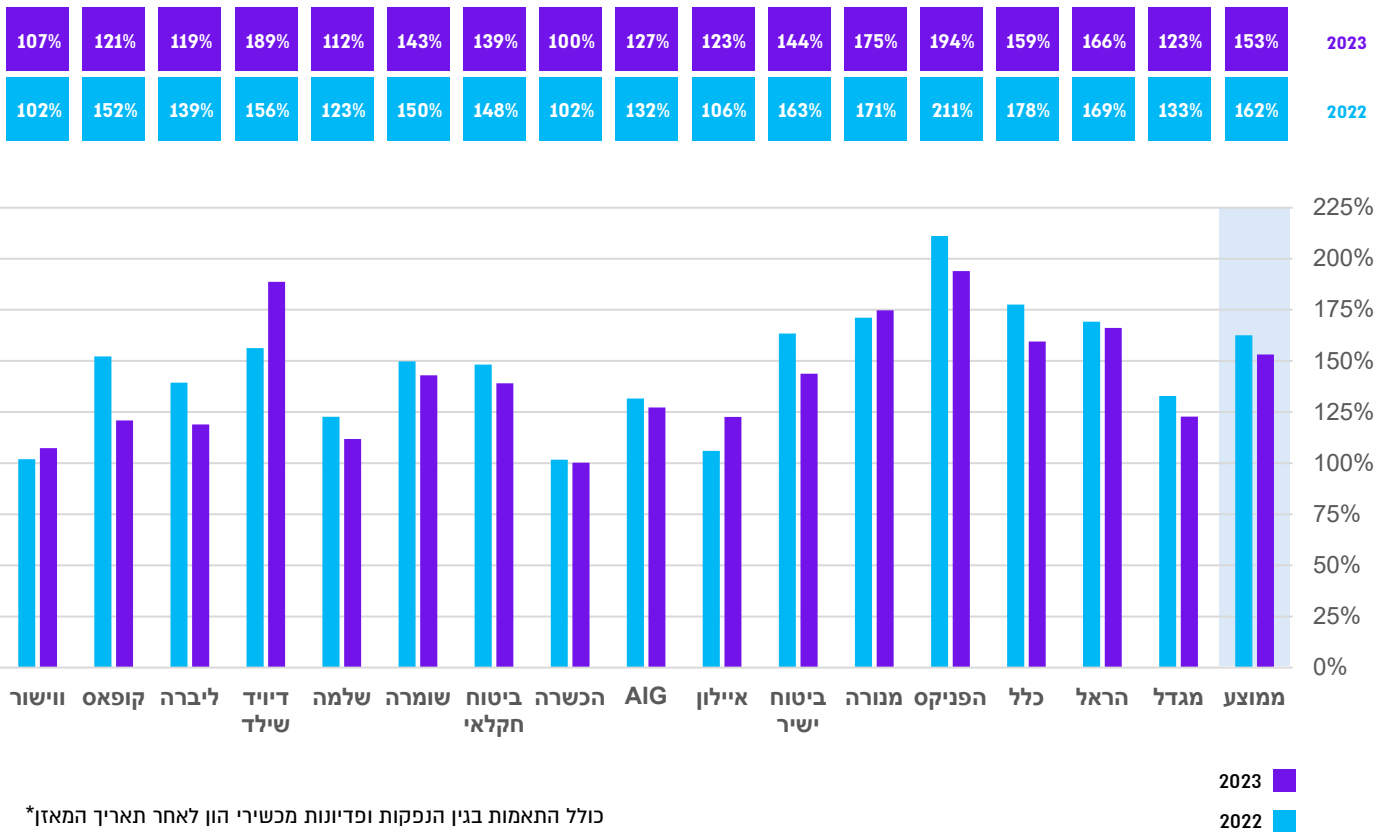
אופן היישום של תקן זה בדוחות הכספיים, עשוי להשפיע על תוצאות חישוב יחס כושר פירעון ואין ביכולת החברות בשלב זה להעריך את השפעה זו על יחס כושר הפירעון ועל סכום הפריסה המחושב כיום כהפרש שבין העתודה החשבונאית לבין העתודה במאזן הכלכלי.

כמו כן, השפעת ה-IFRS 17 על הזכאות להקצאת אג"ח חץ השפיעה כחלק מכך על יחס כושר הפירעון.

יחס כושר פירעון ללא הוראות מעבר לעומת שנה קודמת*

יחס כושר פירעון כולל הוראות המעבר לעומת שנה קודמת*

* כולל התאמות בגין הנפקות ופדיונות מכשירי הון לאחר תאריך המאזן*

יעדי הדירקטוריון שנקבעו במסגרת עמידה בדרישת ההון

ללא הוראות מעבר שנת 2023

סה"כ עודף (במידה וחיובי)	מטרה	הפניקס	כלל	הראל	מגדל	סה"כ החברות הגדולות מעל 100%	
	157%	152%	109%	138%	78%	*135%	יחס נוכחי ללא הוראות מעבר
	114%	115%	110%	110%	-	112%	יעד הדירקטוריון 2032 ללא הוראות מעבר (לצורך חלוקת דיבידנד)
7,929	1,930	3,149	-	2,850	-		עודף הון ביחס ליעד הדירקטוריון (במיליוני ₪) ללא הוראות מעבר

כולל הוראות מעבר שנת 2023

סה"כ עודף (במידה וחיובי)	מטרה	הפניקס	כלל	הראל	מגדל	סה"כ 5 החברות הגדולות	
	175%	194%	159%	166%	123%	157%	יחס נוכחי כולל הוראות מעבר
	130%	135%	135%	135%	140%	135%	יעד הדירקטוריון 2032 כולל הוראות מעבר (לצורך חלוקת דיבידנד)
11,561	1,927	4,509	2,194	2,931	-		עודף הון ביחס ליעד הדירקטוריון (במיליוני ₪) כולל הוראות מעבר

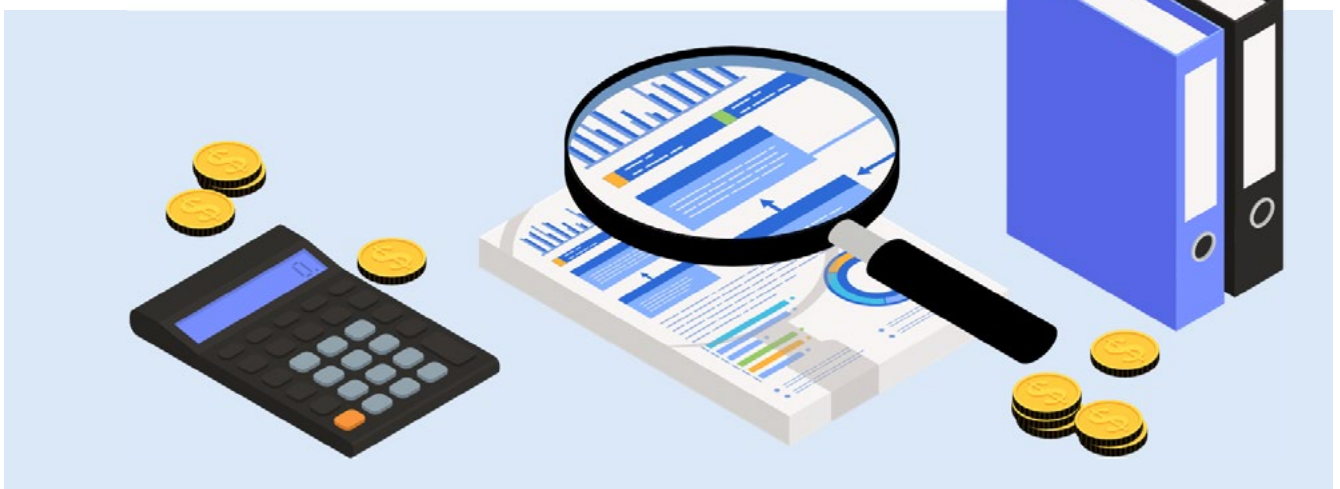
* כולל מגדל הסה"כ יחס נוכחי יעמוד על 117%.

יעדי הדירקטוריון שנקבעו במסגרת עמידה בדרישת ההון

ללא הוראות מעבר שנת 2023

סה"כ עודף (במידה וחיובי)	וישור	קופאס	ליברה	דייד שילד	שלמה	שומרה	ביטוח חקלאי	הכשרה	AIG	איילון	ביטוח ישיר	סה"כ ללא החברות הגדולות (מעל 100%)	
	102%	115%	113%	179%	103%	136%	132%	88%	121%	113%	137%	*122%	יחס נוכחי ללא הוראות מעבר
	105%	-	105%	120%	115%	111%	115%	107%	130%	105%	120%	113%	יעד הדירקטוריון 2023 ללא הוראות מעבר (לצורך חלוקת דיבידנד)
596	-	-	8	65	-	115	77	-	-	135	196		עודף הון ביחס ליעד הדירקטוריון (במיליוני ₪) ללא הוראות מעבר

* כולל הכשרה הסה"כ יחס נוכחי יעמוד על 117%.

מבחני רגישות – רוחבי (באחוזים), שנת 2023

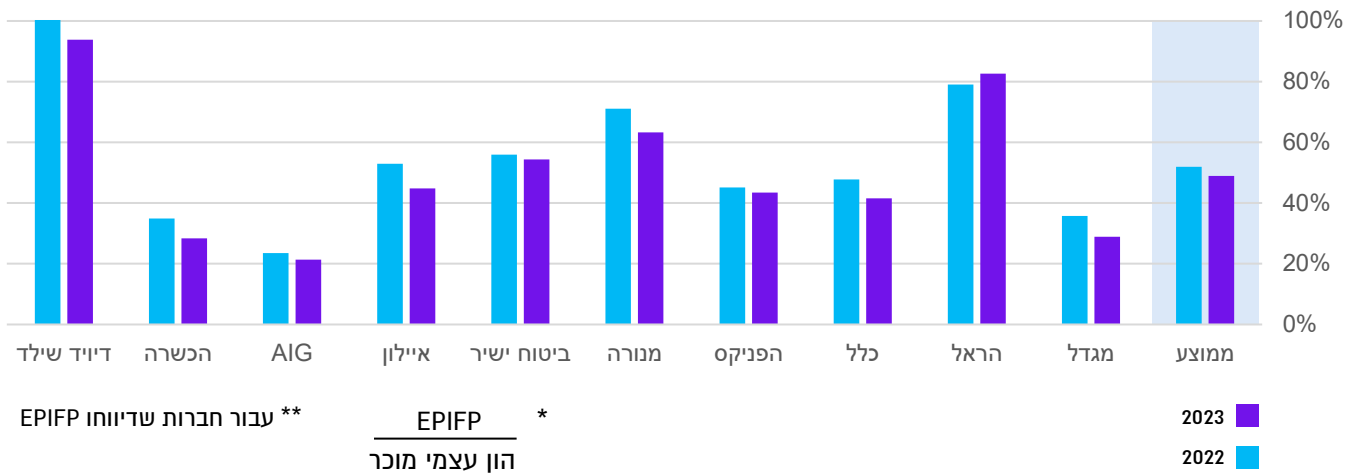
מגדל	הראל	כלל	הפניקס	מנורה	ביטוח ישיר	איילון	AIG	הכשרה	ביטוח חקלאי	שומרה	שלמה	דייד שילד	ליברה קופאס ווישור
ירידה של 0.5% בריבית	(12%)	(18%)	(14%)	(13%)	(15%)	(2%)	(7%)	(1%)				(1%)	(2%)
ירידה של 5% בשיעור התמורה	(16%)	(9%)	(12%)	(10%)	(5%)		(1%)						
ירידה של 25% בערכי נכסים הוניים	(11%)	(16%)	(5%)	(22%)	(18%)	(9%)	(6%)	(8%)	(13%)	(17%)	(14%)		(5%)
עליה של 5% בשיעור התחלואה	(10%)	(16%)	(9%)	(9%)	(11%)	(8%)	(5%)	(6%)	(2%)				

מבחני רגישות – ספציפי (באחוזים), שנת 2023

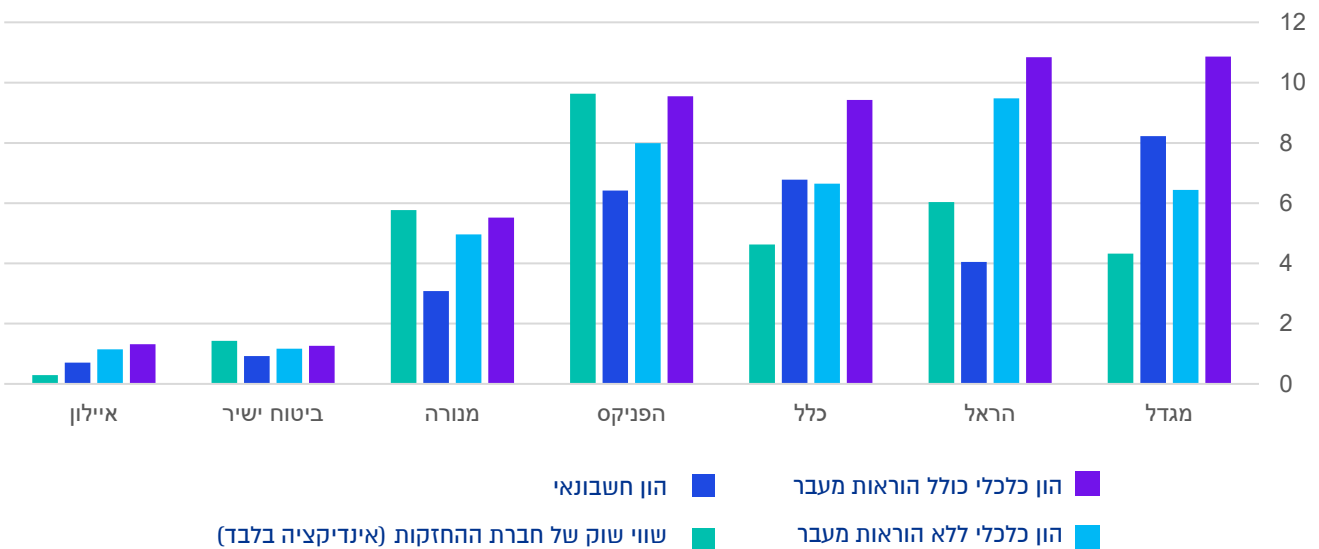
מגדל	הראל	כלל	הפניקס	מנורה	ביטוח ישיר	איילון	AIG	הכשרה	ביטוח חקלאי	שומרה	שלמה	דייד שילד	ליברה קופאס ווישור
עליה של 0.5% בריבית													(4%)
עליה של 5% בשיעור התמורה					(9%)	(2%)							
ירידה של 10% בשיעורי הביטולים													(5%)
עלייה של 10% בשיעורי הביטולים		(3%)				(3%)	(6%)	(2%)					
עליה של 5% בשיעור ההוצאות													(3%)
ירידה של 10% בכיסוי ביטוח המשנה													(6%)
ירידה של 10% בערכם של נכסי נדל"ן								(10%)					(11%)

EPIFP נטו מתוך הון עצמי מוכר* (כולל הוראות מעבר)

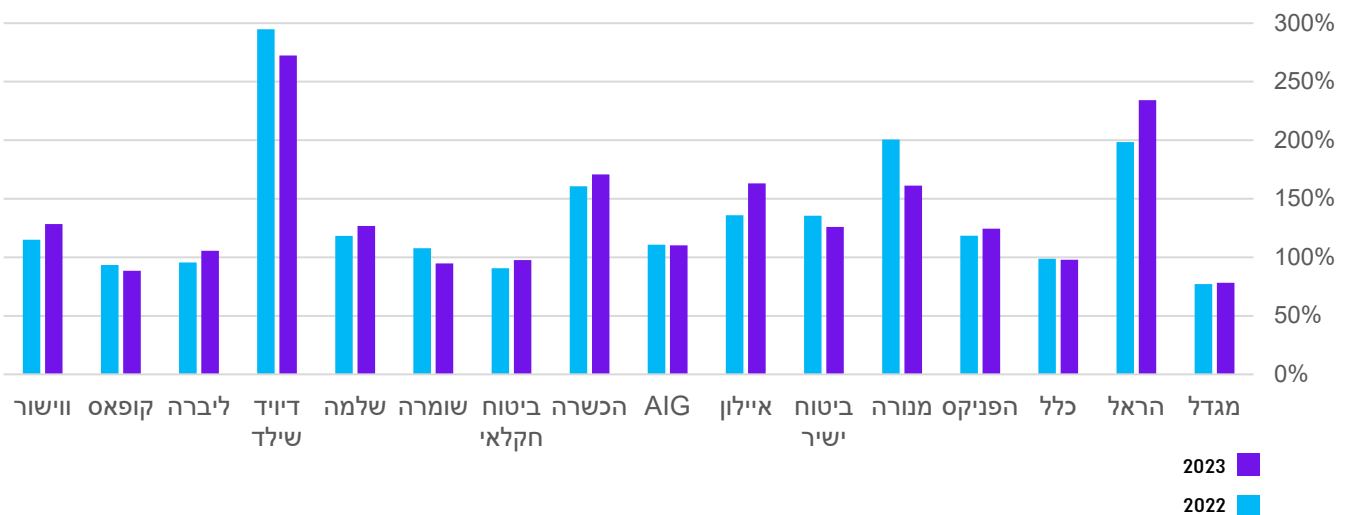
EPIFP – רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (לאחר מס)**

הון חשבונאי לעומת הון כלכלי (ללא וכולל הוראות מעבר) שנת 2023, במיליארדי ₪

היחס בין ההון הכלכלי לבין ההון החשבונאי (ללא הוראות מעבר)

יחסי החברות המוטות טווח ארוך בישראל – ללא הוראות מעבר

מנורה	הפניקס	כלל	הראל	מגדל	תמוז	
81%	76%	66%	100%	69%	78%	מרווח הסיכון (RM) ביחס לדרישת ההון
90%	80%	73%	101%	79%	85%	
9%	5%	6%	11%	6%	8%	מרווח הסיכון (RM) ביחס Best - 7 Estimate
11%	6%	6%	12%	7%	8%	
40%	40%	40%	40%	36%	39%	הון רובד 2 מסך דרישת ההון
36%	40%	40%	40%	33%	38%	
6%	5%	4%	5%	3%	4%	יחס ההון הנדרש בגין חשיפת החברה לסיכון תפעולי
4%	5%	4%	4%	3%	4%	

2023 %

2022 %

יחסי החברות המוטות אלמנטר בישראל – ללא הוראות מעבר

דיויד שילד	הנשרה	AIG	אילון	ביטוח ישיר	ממוצע	
56%	26%	22%	42%	44%	38%	מרווח הסיכון (RM) ביחס לדרישת ההון
46%	31%	22%	44%	47%	38%	
23%	1%	9%	6%	24%	4%	מרווח הסיכון (RM) Best - 7 Estimate
31%	1%	10%	7%	26%	3%	
-	40%	-	39%	38%	39%	הון רובד 2 מסך דרישת ההון
-	40%	-	40%	40%	40%	
19%	12%	8%	12%	8%	12%	יחס ההון הנדרש בגין חשיפת החברה לסיכון תפעולי
26%	13%	7%	12%	8%	13%	

2023 %

2022 %

יחסי חברות האלמנטר בישראל – ללא הוראות מעבר

ממוצע	ביטוח חקלאי	שומרה	שלמה	ליברה	קופאס	וישור	
15%	13%	13%	13%	19%	8%	24%	מרווח הסיכון (RM) לדרישת ההון
15%	13%	14%	14%	18%	9%	21%	
3%	4%	3%	3%	3%	5%	3%	מרווח הסיכון (RM) Best - 7 Estimate
4%	4%	4%	2%	2%	8%	2%	
37%	-	-	40%	40%	-	32%	הון רובד 2 מסך דרישת ההון
33%	-	-	39%	32%	-	27%	
14%	9%	12%	15%	19%	5%	25%	יחס ההון הנדרש בגין חשיפת החברה לסיכון תפעולי
15%	9%	11%	17%	24%	5%	25%	

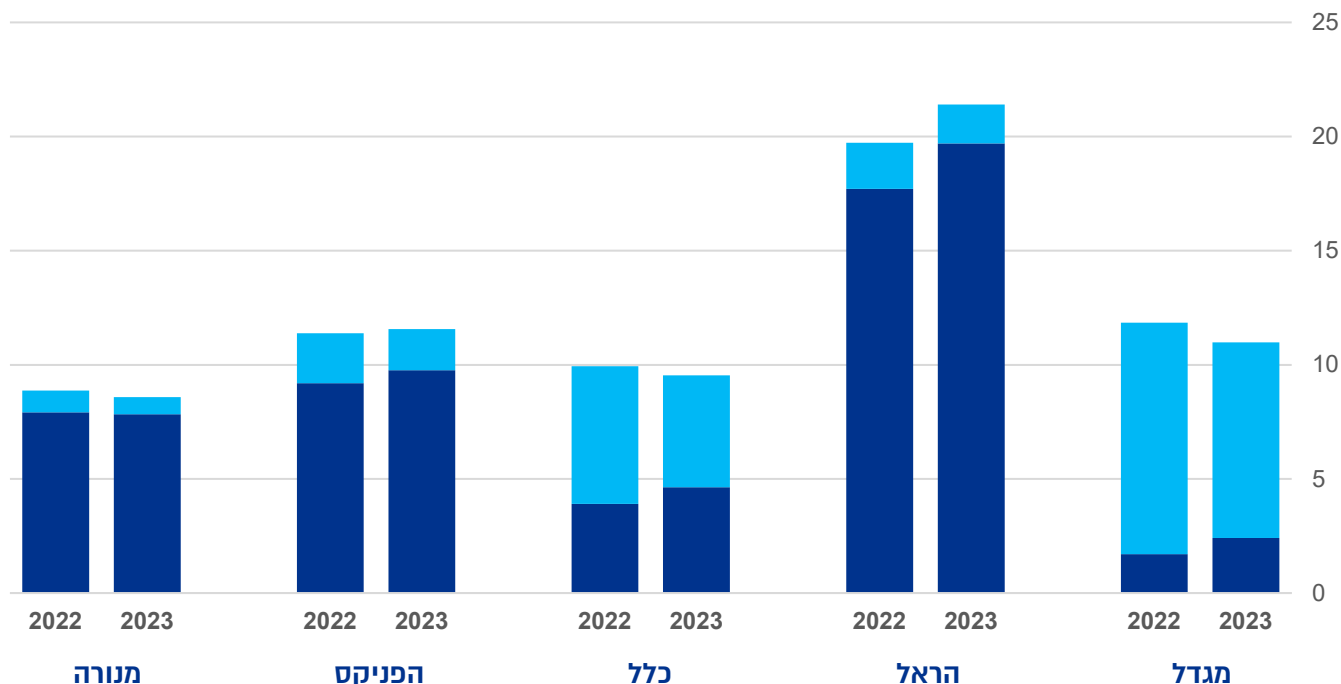
2023 %

2022 %

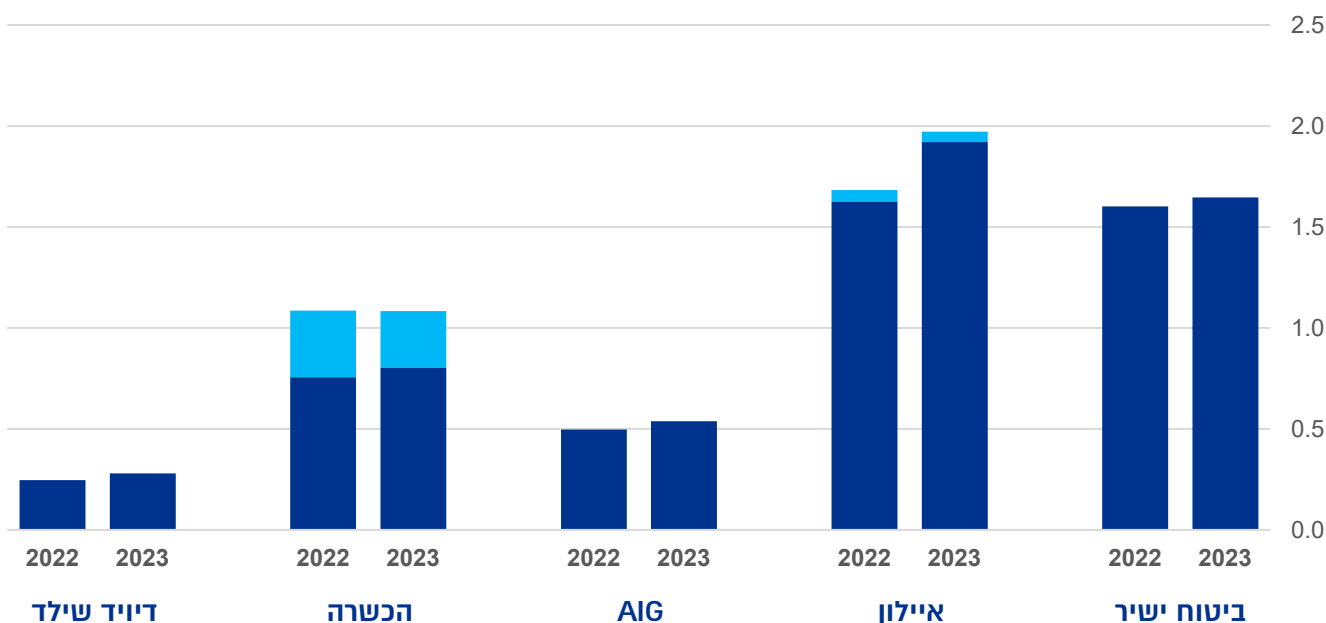
הפרש העתודה הכלכלית מול החשבונאית בשייר*

שנת 2023 לעומת שנת 2022

חברות מוטות טווח ארוך (במיליארדי ש"ח)

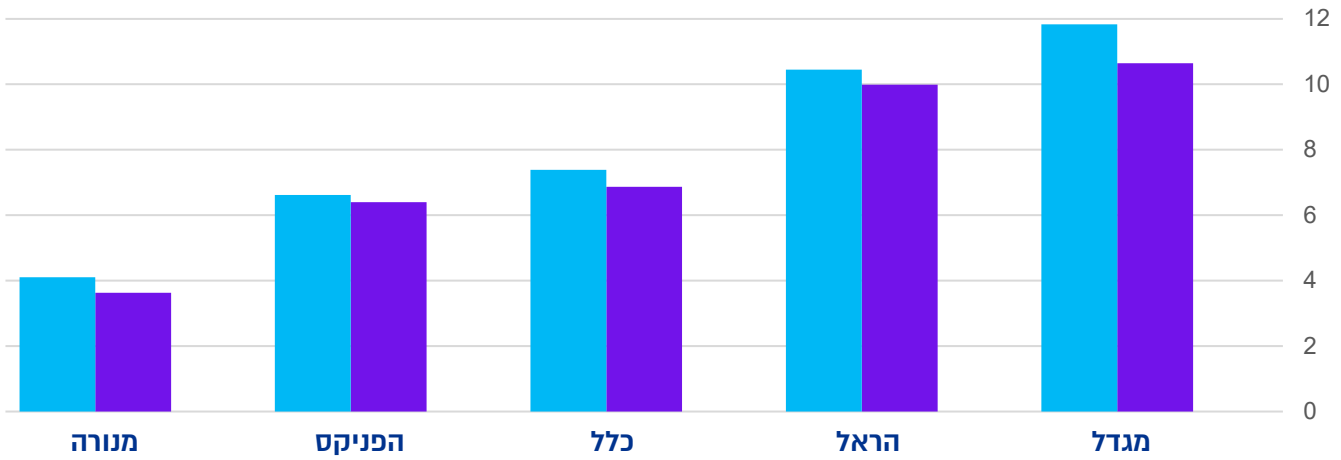
חברות מוטות אלמנטר (במיליארדי ש"ח)

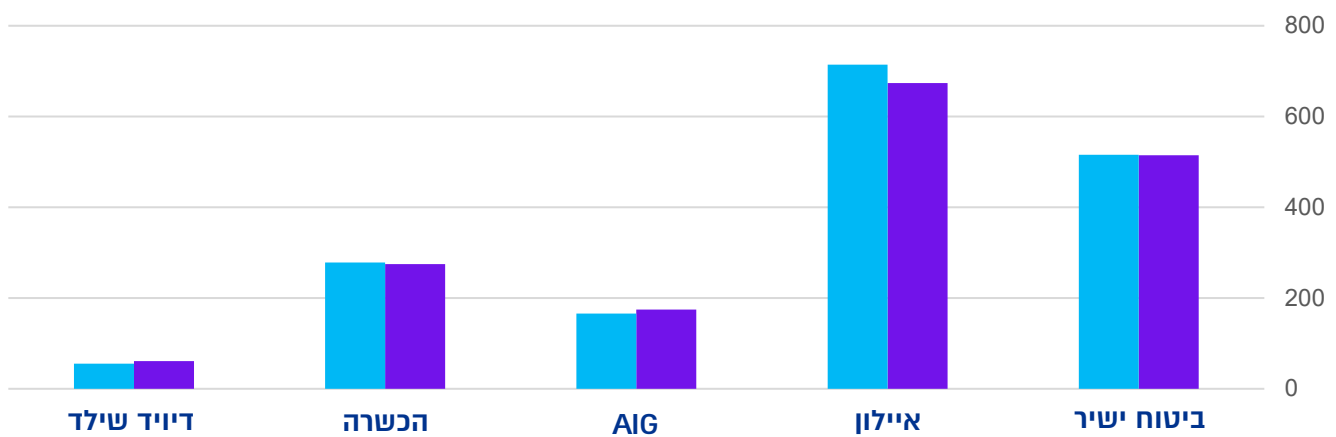
* מחושב כהפרש בין עתודות Best Estimate במאזן הכלכלי לבין עתודות חשבונאיות (בשייר), בתוספת ההפרש באג"ח מיועדות בין המאזן הכלכלי לחשבונאי.

הפרש עתודות
חץ

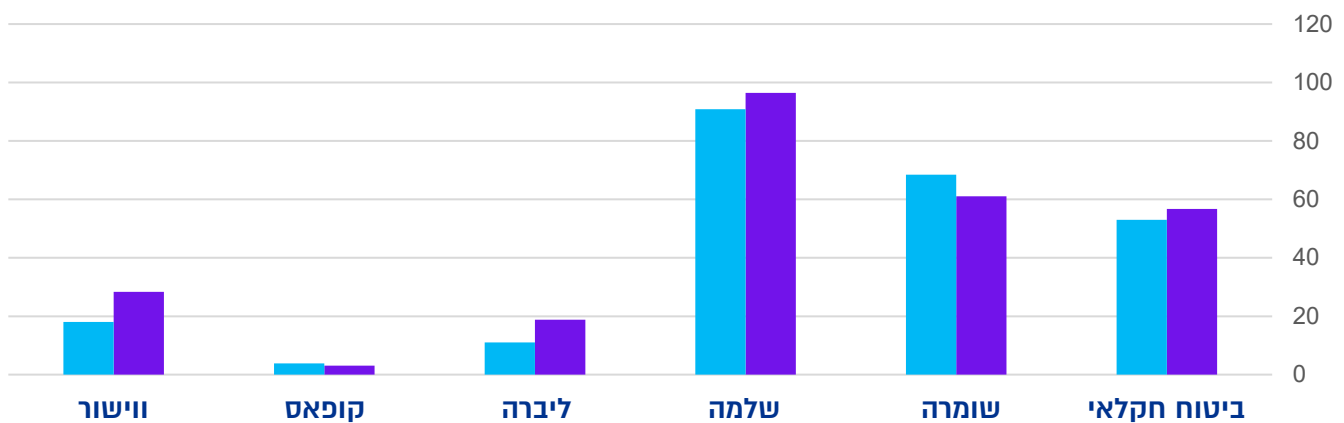
חברות מוטות טווח ארוך (במיליארדי ש"ח)

חברות מוטות אלמנטר (במיליוני ש"ח)

חברות אלמנטר (במיליוני ש"ח)

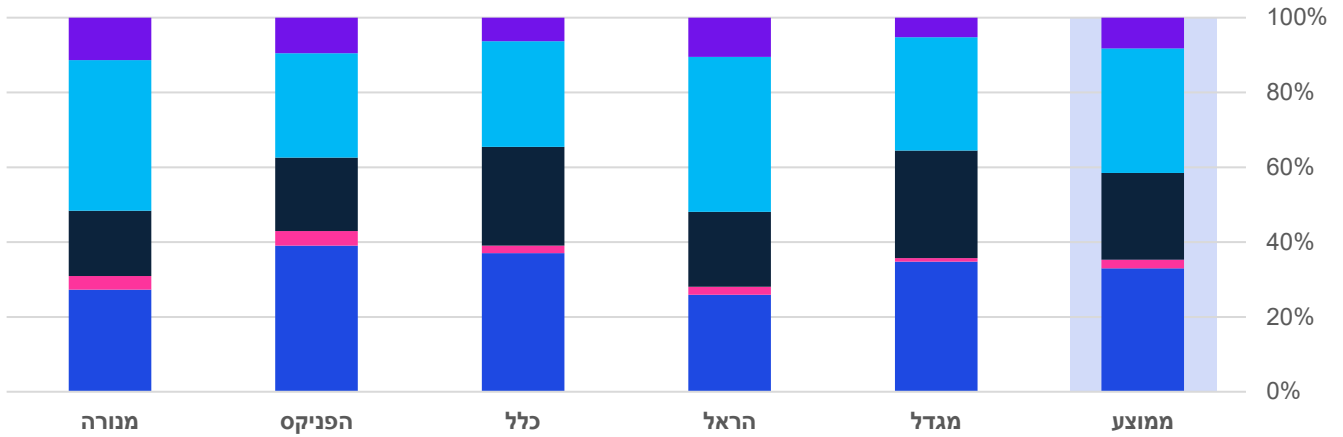

2023 ■
2022 ■

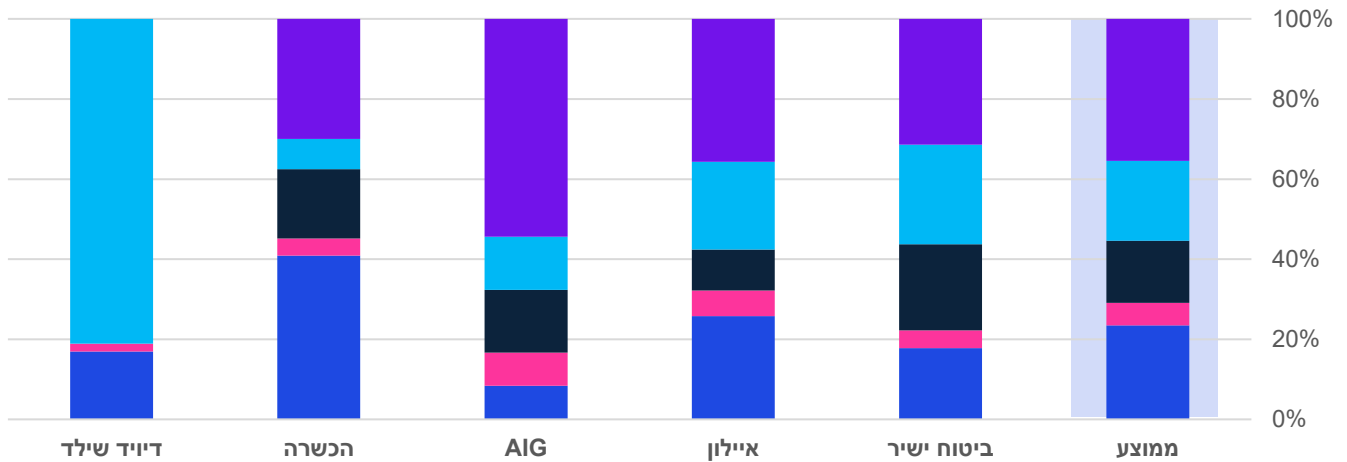
ההון הנדרש לפי מרכיבי סיכון שנת 2023

לפני השפעת הפיזור, לפני סיכון תפעולי ולפני מס

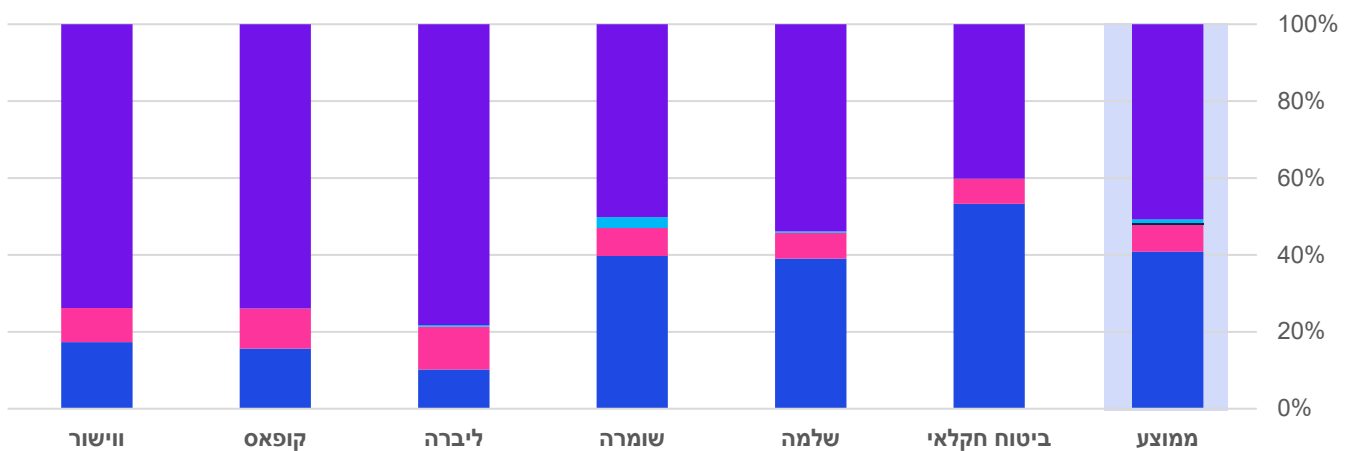
חברות מוטות טווח ארוך

חברות מוטות אלמנטר

חברות אלמנטר

■ הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי
■ הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח בריאות
■ הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים
■ הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק
■ הון נדרש בשל רכיב סיכון צד נגדי

תרומת עסקים חדשים להון עצמי

מגדל	הראל	כלל	הפניקס מנרה	ביטוח ישיב	איילון	AIG	הכשרה	ביטוח חקלאי	שומרה שלמה	דייד שילד	ליברה קופאס	קופאס ווישור	סה"כ	
220	1,167	447	365	503	18	56	20	19	-	-	10	-	2,845	2023
142	1,298	523	448	748	(40)	65	17	(17)	-	-	-	-	3,224	2022

הון נדרש לכושר פירעון (SCR) מעסקים חדשים

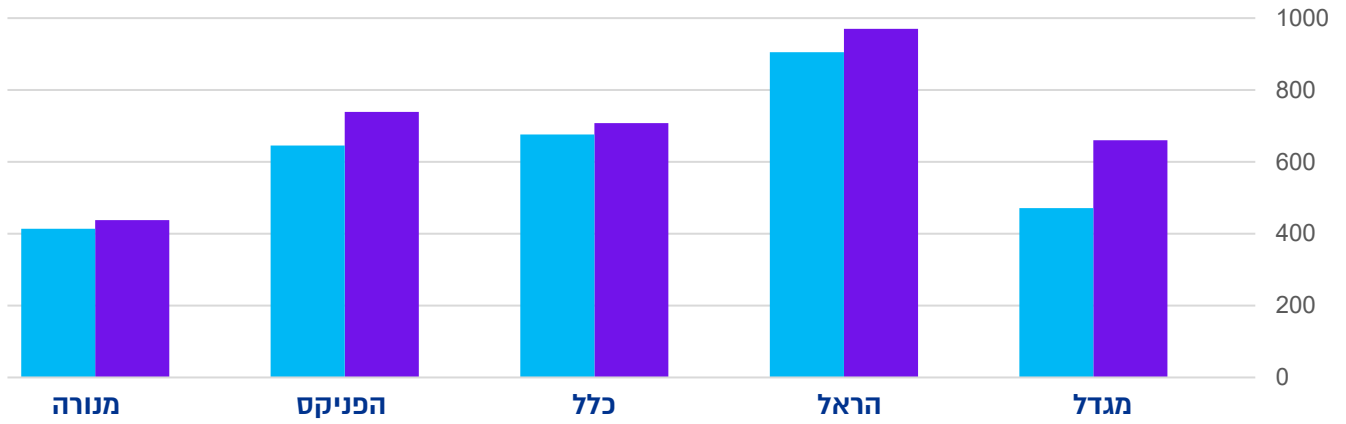
מגדל	הראל	כלל	הפניקס מנרה	ביטוח ישיב	איילון	AIG	הכשרה	ביטוח חקלאי	שומרה שלמה	דייד שילד	ליברה קופאס	קופאס ווישור	סה"כ	
124	785	229	164	404	55	4	14	7	-	3	8	-	1,799	2023
229	651	291	359	534	(19)	19	51	11	-	45	-	-	2,172	2022

תנועה בהון עקב עסקים חדשים

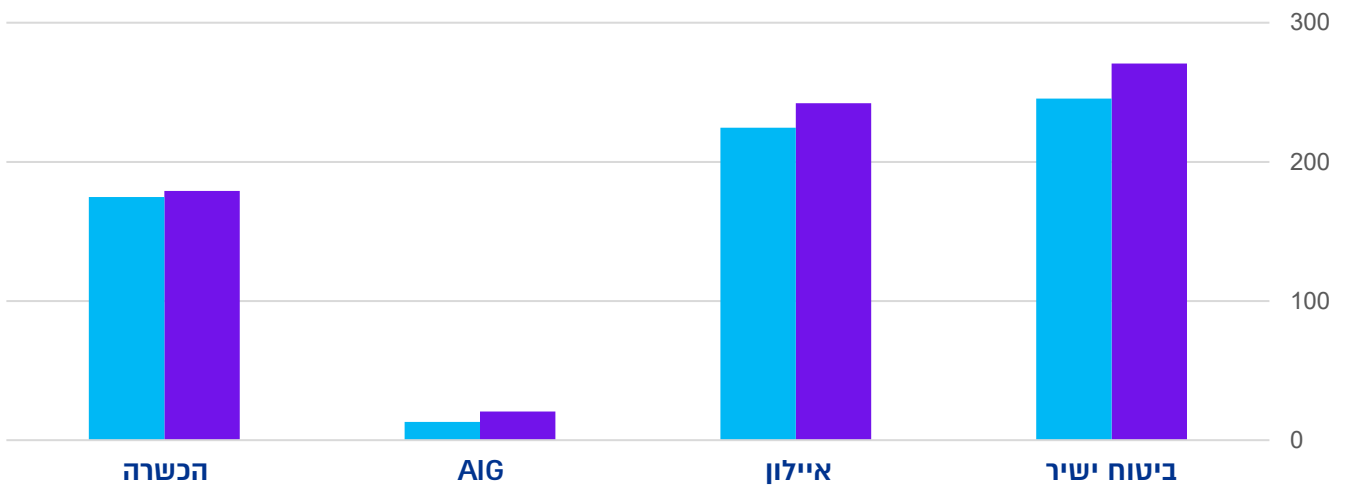

מגדל	הראל	כלל	הפניקס מנרה	ביטוח ישיב	איילון	AIG	הכשרה	ביטוח חקלאי	שומרה שלמה	דייד שילד	ליברה קופאס	קופאס ווישור	סה"כ	
96	382	218	201	98	(37)	52	6	12	-	17	2	-	1,047	2023
(87)	647	232	89	213	(21)	46	(34)	(28)	-	(6)	-	-	1,052	2022

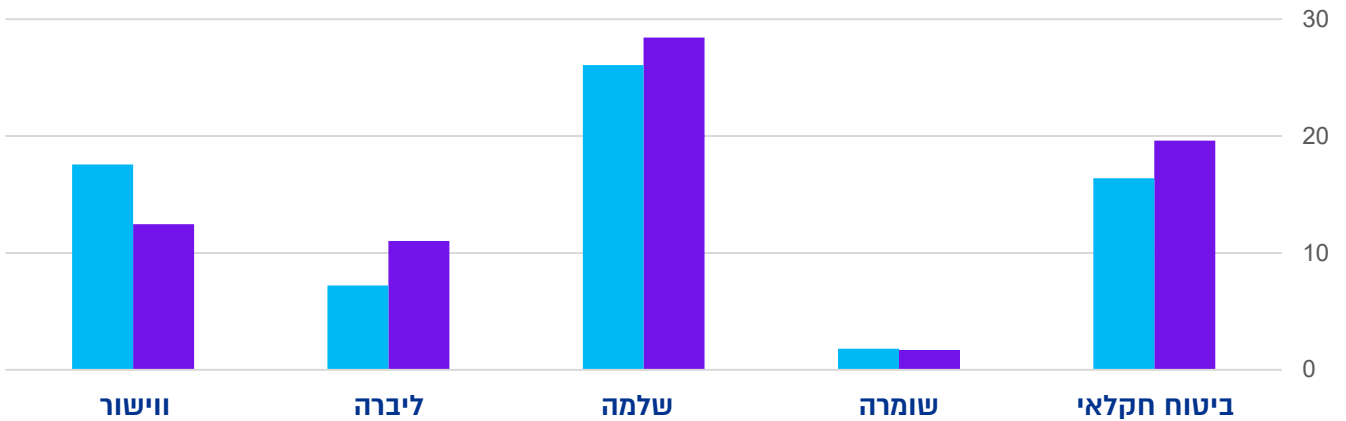
חברות מוטות טווח ארוך (במיליוני ש"ח)

חברות מוטות אלמנטר (במיליוני ש"ח)

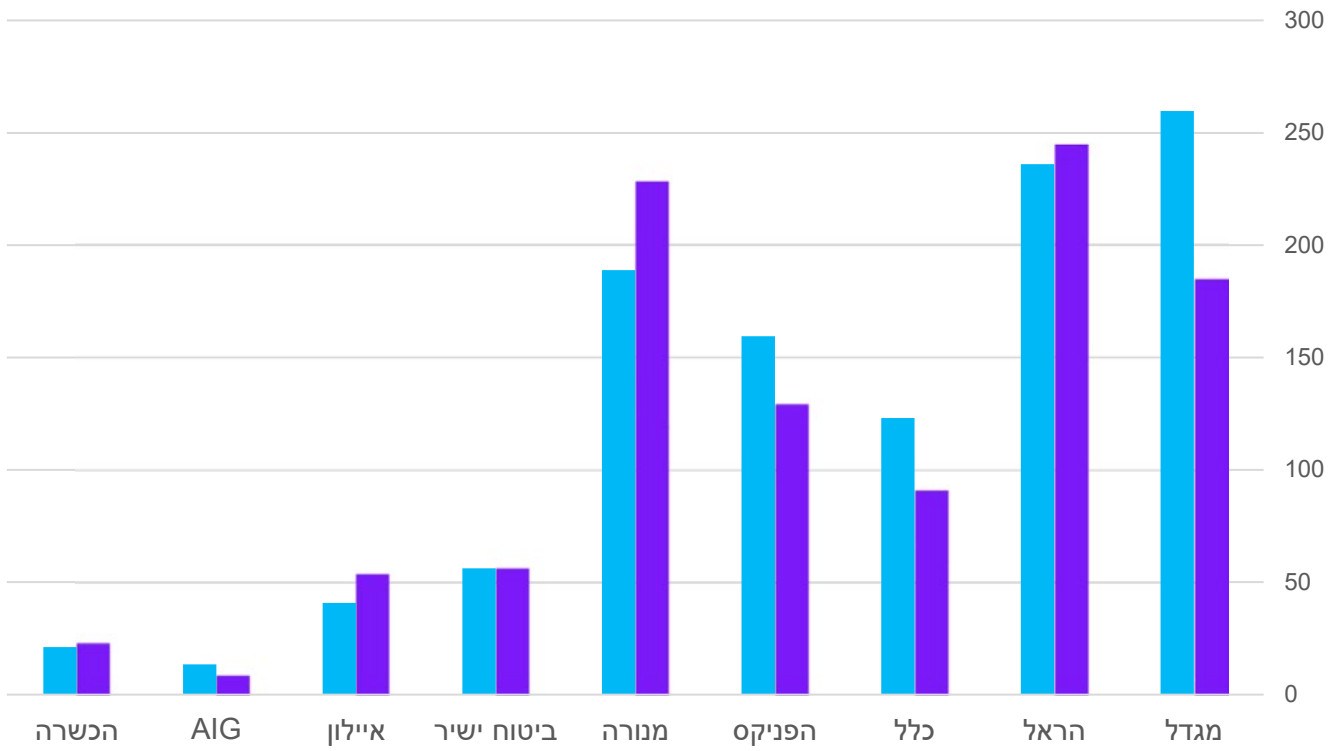

חברות אלמנטר (במיליוני ש"ח)

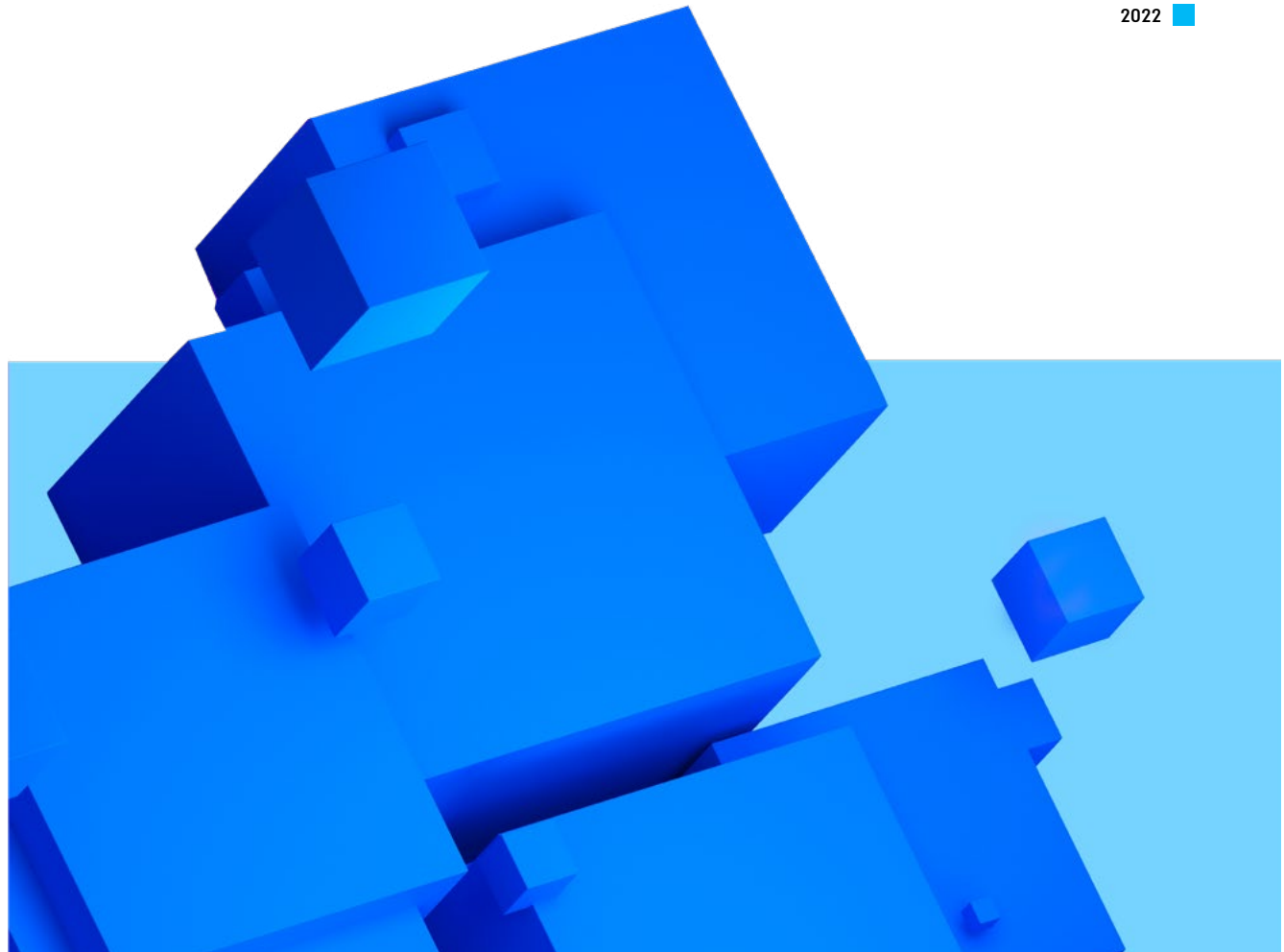
2023
2022

נכסי אינשורטק* שנת 2023 לעומת שנת 2022 (במיליוני ש"ח)

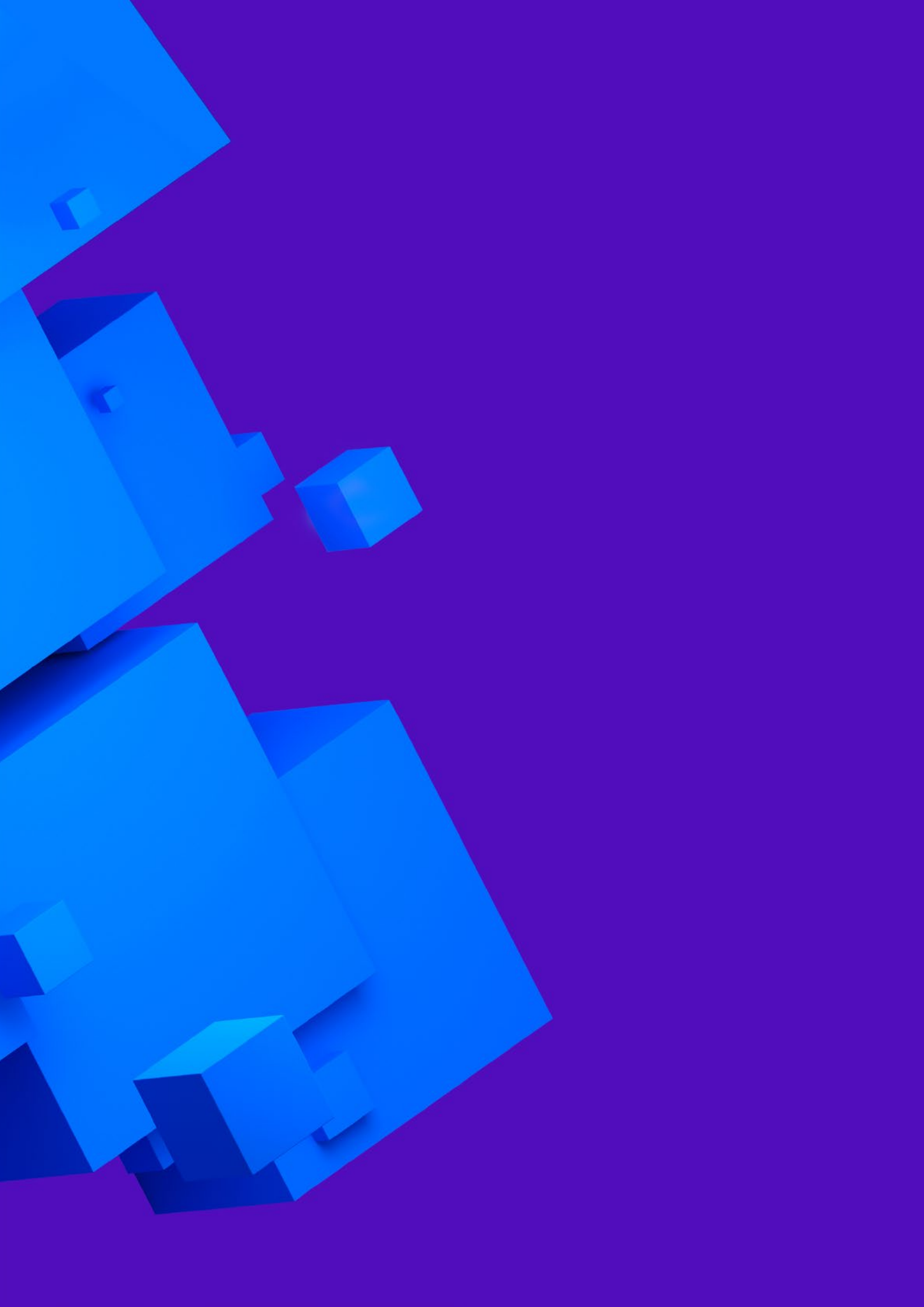

*רק בגין חברות שדיווחו נכס אינשורטק

2023 ■
2022 ■

A series of horizontal dashed lines spanning the width of the page, intended for writing or drawing.

נשמח לעמוד לרשותכם

אילנית אדסמן

שותפה

ראש תחום ביטוח ופינטק
iadesman@kpmg.com

יבגני אוסטרובסקי

שותף מחלקה מקצועית

תחום ביטוח, פנסיה וקופות גמל
yostrovsky@kpmg.com

טל זהרני

שותף

תחום ביטוח, פנסיה וקופות גמל
tzaharani@kpmg.com

שירה ליכטנשטט

שותפה

תחום ביטוח, פנסיה וקופות גמל
slichtenstadt@kpmg.com

טלי ביסקר-אבישר

שותפה

תחום ביטוח, פנסיה וקופות גמל
tbisker@kpmg.com

אורי שנער

Principal

ראש תחום אסטרטגיה
oshinar@kpmg.com

הנתונים נלקחו מדוחות יחס כושר הפירעון של החברות לדצמבר 2023.

המידע המוצג כאן הינו בעל אופי כללי ואינו מיועד לענות על הנסיבות הייחודיות של כל יחיד או ישות. אף על פי שאנו משתדלים לספק מידע מדויק וזמין, אין באפשרותנו להבטיח את דיוקו של המידע ביום בו הוא מתקבל וכן כי המידע ימשיך להיות מדויק גם בעתיד. אין לפעול לפי המידע המוצג ללא ייעוץ מקצועי מתאים לאחר בדיקה מקיפה ויסודית של המצב הספציפי.

© KPMG 2024 סומך חייקין, שותפות רשומה בישראל ופירמה חברה בארגון הגלובלי של KPMG המורכב מפירמות חברות עצמאיות המסונפות ל- KPMG International Limited, חברה אנגלית פרטית מוגבלת באחריות. כל הזכויות שמורות.

KPMG International והישויות המסונפות אליה אינם מספקים שירותים ללקוחות. לאף פירמה חברה אין סמכות לחייב או לקשור את KPMG International, כל ישות הקשורה אליה או פירמה אחרת החברה ברשת, מול צדדים שלישיים, ול- KPMG International או כל ישות קשורה אליה אין סמכות לחייב או לקשור כל פירמה החברה ברשת מול צדדים שלישיים.